

Lehmien hyvinvoinnin arvioinnit tilatasolla

Lilli Frondelius

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

© Luonnonvarakeskus

Luke
LUONNONVARAKESKUS

**EuroMaito-hankkeessa
tehtiin kaikille 12 pilottitalle
Welfare Quality® eläinten
hyvinvoinnin arvio**

Yhteiseurooppalainen Welfare Quality® (WQ) hanke (2004-2009)

- Hyvinvoinnin arviointiprotokollat
 - Naudat
 - Siat
 - Siipikarja
- Neljä hyvinvoinnin periaatetta
- 12 kriteeriä
- Lajikohtaiset mittarit
 - Eläinperusteiset mittarit
 - Lypsylehmillä noin 30

Welfare Quality® hyvinvoinnin arviointi eläimestä

WQ:n 4 periaatetta
pohjautuu ns. eläimen viiteen vapauteen

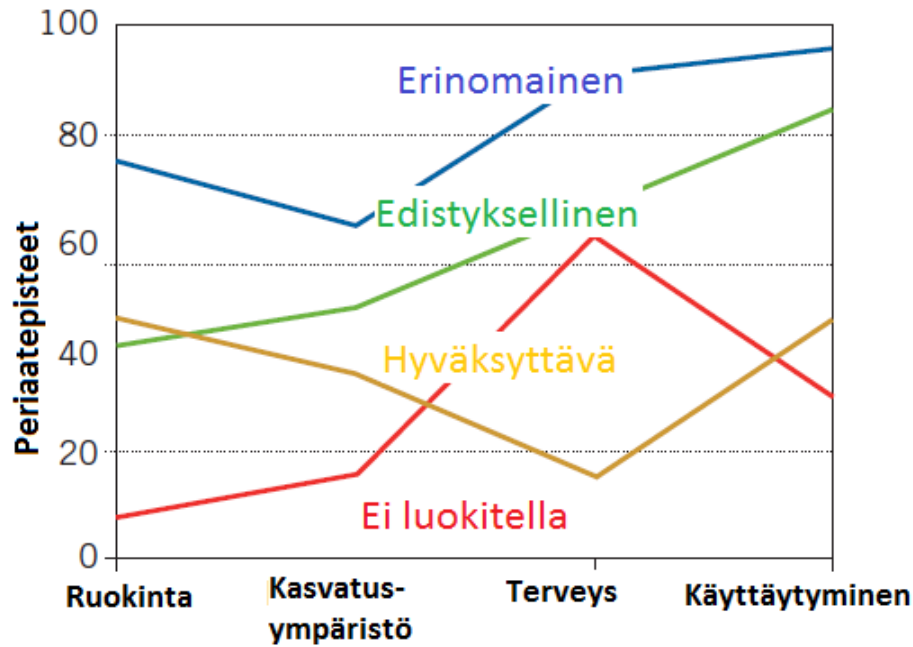
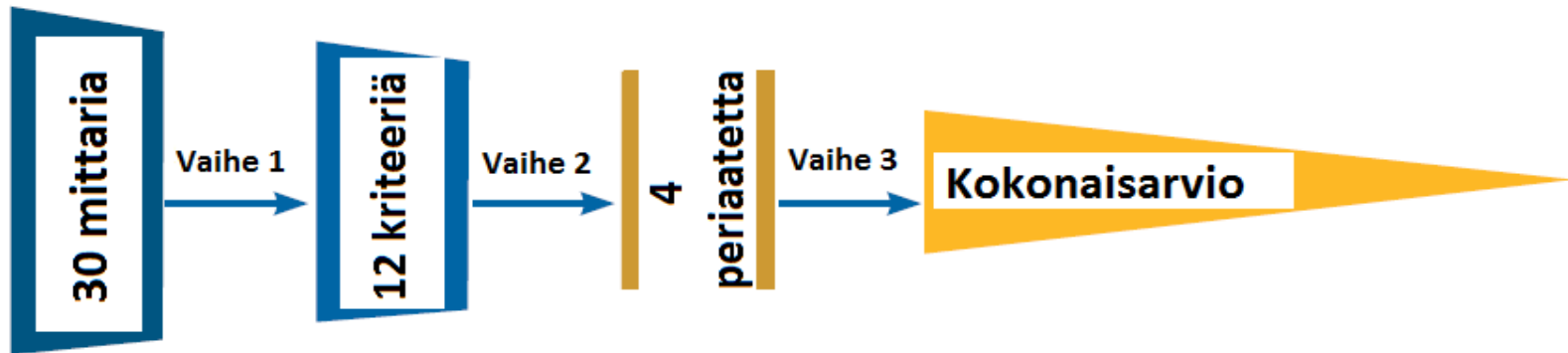

Kuva: Linda Keelingin 17.2.2010 esitelmän pohjalta suom. ETT/pk

Periaate	Kriteeri	Mittari
1. Hyvä ruokinta	1 Ei pitkittynyttä nälkää	Kuntoluokka
	2 Ei pitkittynyttä janoa	Vesipisteiden riittävyys, puhtaus, toiminta ja veden virtaus
2. Hyvä kasvatus- ympäristö	3 Makuumukavuus	Makuulle menoaika Törmäykset rakenteisiin makuulle mennessä Makaaminen osittain tai kokonaan makuualueen ulkopuolella Puhtaus (utare, takaneljännes, takajalat)
	4 Lämpömuukavuus	Lypsylehmille ei ole kehitetty mittaria
	5 Liikkumisen helppous	Eläinten kytkettynä pito Pääsy jaloittelutarhaan (koskee ainoastaan parsinavetoita) Pääsy laitumelle
3. Hyvä terveys	6 Ei vammoja	Ontuminen Ihovauriot
	7 Ei sairauksia	Yskiminen Nenävuoto Silmävuoto Vaivalloinen hengitys Ripuli Emätinvuoto Soluluku Kuolleisuus Poikimavaikeudet Halvaukset
	8 Ei kipua	Nupoutus/sarvien poisto Hännän typistys
4. Tarkoituksen- mukainen käyttäytyminen	9 Sosiaalisen käyttäytymisen ilmentäminen	Agonistinen käyttäytyminen
	10 Muun käyttäytymisen ilmentäminen	Pääsy laitumelle
	11 Hyvä ihmisen ja eläimen välinen suhde	Pakoetäisyys
	12 Positiivinen tunnetila	Kvalitatiivinen käyttäytymisen arviointi

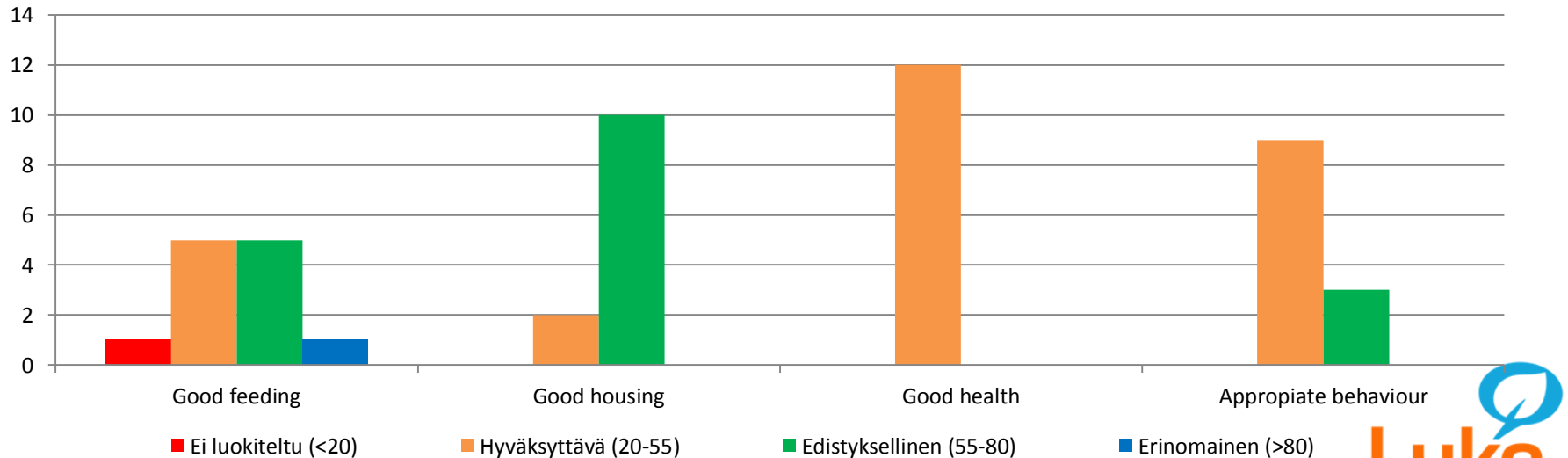
Mittaripisteistä kokonaisarvioon

Kokonaisarvio ja periaatepisteet

Kokonaisarvio pystyttiin laskemaan 10 tilalle: **3 hyväksyttävää**
7 edistyksellistä

Periaate	Keskiarvo	Keskihajonta	n
Hyvä ruokinta	52,7	23,5	12
Hyvä kasvatusympäristö	61,4	6,1	12
Hyvä terveys	32,6	14,9	12
Tarkoituksenmukainen käyttäytyminen	36,9	15,4	10

Kriteeripisteet

Kriteeri	Keskiarvo	Keskihajonta	n
Ei pitkittynyttä nälkää	68,6	10,7	12
Ei pitkittynyttä janoa	61,6	10,7	12
Makuumukavuus	38,7	9,7	12
Lämpömukavuus	100		12
Liikkumisen helppous	100		12
Ei vammoja	25,1	9,9	12
Ei sairauksia	39,0	10,7	12
Ei kipua	75	10,7	12
Sosiaalisen käyttäytymisen ilmentäminen	59,8	20,7	12
Muun käyttäytymisen ilmentäminen	18,9	10,7	12
Ihmisen ja eläimen välinen suhde	59,1	10,7	12
Positiivinen tunnetila	50,6	10,7	12

41,6 % tiloista sai tässä kriteerissä yli 80 pistettä

25% tiloista sai alle 20 pistettä

58,3 % tiloista sai yli 55 pistettä

58,3 % tiloista sai alle 20 pistettä

41,6 % tiloista sai yli 55 pistettä

Kriteeri: *Ei vammoja*

25% tiloista sai alle 20 pistettä

Claw Atlas

Christoph Winder

Ontumisen esiintyvyys

Suomi: ka 23%, vaihtelu 2 – 62% (Sarjokari ym. 2013)

Yhdysvallat: ka 15%, vaihtelu 2,5 – 46 % (Westin ym. 2016)

Kanada: ka 22,2% (Higginson Cutler ym. 2017)

Ei ihovauriota, lievä, vakava

Norja: 65%, 29%, 6% (Kielland ym. 2009) ETUPOLVI

Yhdysvallat: 77%, 20%, 3% (Lombard ym. 2010) KINNER

Vammat ja vauriot	Keskiarvo	Kesk...	Kesk...	Kesk...	Kesk...
Ei onnu (%)	55,3	14,3	28,8	76,1	55,0
Kohtalainen ontuminen (%)	30,3	9,1	44,7% ontuu	45,5	30,6
Vakava ontuminen (%)	14,2	8,5	0,0	33,9	15,0
Ei ihovaurioita (%)	10,9	10,0	0,0	40,0	9,4
Lievä ihovaurio (%)	43,3	17,5	89,1% jokin ihovaurio	47,3	47,3
Vakava ihovaurio (%)	45,8	21,8	17,5	89,8	40,7

Kriteeri: *Muun käyttäytymisen ilmentäminen* → *Laiduntaminen*

	Keskiarvo	Keskihajonta	Min	Max	Mediaani	n
Kriteeripisteet	18,9	25,0	0,0	64,1	0,0	12

- 41,6% tiloista laidunsi lehmiään
- Kaikki laiduntavat tilat ylittävät hyväksytyn pisterajan (vrt. LETKA)

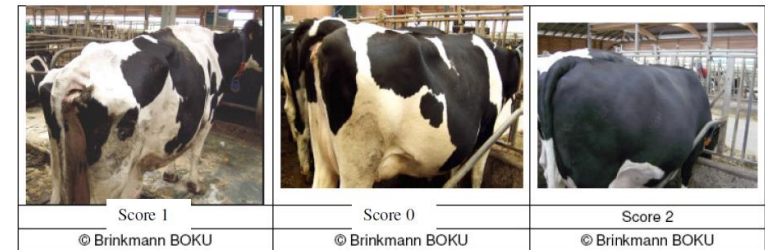
58,4% tiloista ei
laiduntanut lypsyssä olevia
lehmiä ollenkaan.

Kriteeri: *Ei pitkittynyttä nälkää*

- 41,6% tiloista pääsi tässä kriteerissä erinomaiselle tasolle

Kuntoluokka	Mittaripisteet (keskiarvo±keskihajonta)
Hyvin laihoja eläimiä	5,2±3,7 %

Kriteerit: *Sosiaalisen käyttäytymisen ilmentäminen*

- 58,3 % tiloista edistyksellisellä tasolla
- ### *Ihmisen ja eläimen välinen suhde*
- 41,6% tiloista edistyksellisellä tasolla

Periaate 4: Tarkoituksen-
mukainen käyttäytyminen

Pakoetäisyys	Keskiarvo ±keskihajonta
Antaa koskettaa	50,2±18,7 %
< 50 cm	28,4±8,5 %
50 – 100 cm	14,8±8,3 %
> 100 cm	6,7±7,2 %

Johtopäätökset

- Keskimäärin eläinten hyvinvointi lypsytiloilla hyväksyttävällä tasolla
- Parhaat osa-alueet
 - Kuntoluokat
 - Sosiaalinen käyttäytyminen
 - Eläimen ja ihmisen välinen suhde → lehmät kesyjä
- Huonoimmat osa-alueet
 - Vähäinen laiduntaminen
 - Ontumisen ja ihovaurioiden korkea määrä

Kiitos!

Yhteistyössä:

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

